

Ми вважали, що завдань має бути достатньо для досягнення результатів навчання з врахуванням показників дидактичної системи завдань. Так, в узагальненому вигляді було визначено такі показники:

- повнота охоплення провідних уявлень і понять з кожної теми і предметних дій в істотних, життєво важливих ситуаціях;
- поступове зростання доступної складності і трудності завдань, спрямованих на забезпечення успіху учнів в оволодінні програмовим змістом;
- включення у систему завдань навчальних умінь надпредметного змісту, що забезпечувало орієнтацію учнів на спосіб здобування знань;
- оригінальність форми, що надавала можливість самовияву учнів.

Завдання на виявлення зв'язків, залежностей використовувались, в основному, під час осмислення матеріалу, його сортування, встановлення зв'язку з раніше вивченим. Вони вимагали від учнів умінь визначати внутрішні властивості предметів, розглядати їх у зв'язку з іншими через включення у нові зв'язки і відношення.

Зміст експериментального матеріалу забезпечував безперервність цілеспрямованого педагогічного впливу на досліджувану якість, вивчення її проявів в різноманітних навчальних ситуаціях протягом року.

Оволодіваючи пізнавальними операціями, учні поступово готувалися до розв'язань завдань *на встановлення причинно-наслідкових зв'язків*. Це сприяло оволодінню вмінням узагальнювати й конкретизувати причинові зв'язки, бачити загальне й відмінне в явищах, з'ясувати, що з чим пов'язане, що від чого залежить.

Таким чином, у ході керування розв'язанням учнями пізнавальних завдань принцип їх поступового ускладнення в змістово-операційному плані дозволив залучати в навчальний процес не лише завдання різних типів, а й різного ступеня складності

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ»

*Онопрієнко О. В., кандидат пед. наук,
старший науковий співробітник*

Проблема технологізації освітнього процесу перебуває в полі уваги науковців і практиків від часів технологічної революції в ХХ ст., пов'язаної передусім із досягненнями в галузі точних і технічних наук. Саме в цьому сенсі феномен технології в освіті досі вживається в багатьох зарубіжних системах. Поняття педагогічної технології, що є найбільш наближеним до проблеми нашого дослідження, стало використовуватись у сфері освіти від 70-х років минулого століття для позначення планомірно побудованого навчального процесу, який забезпечує досягнення поставлених цілей (В. Беспалько). Цей феномен характеризується також як сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів (Б. Ліхачов). Тобто, педагогічна технологія являє собою синтезований організаційно-методичний інструментарій освітнього процесу. За іншим визначенням, це специфічно нормалізований навчальний процес, яким передбачаються форма, зміст, методи

навчання, продукти та результати, або як освітня діяльність, що цілеспрямовано впливає на учнів і надає їм можливість змінюватися самостійно (С. Руді).

Педагогічна технологія є багатомірним явищем, що згідно з класифікацією освітніх технологій Г. Селевка, розглядається на трьох рівнях використання:

- загальнодидактичному (аналог педагогічної системи, що охоплює сукупність цільових установок, зміст, засоби і методи навчання, алгоритми діяльності суб'єктів і об'єктів освітнього процесу);

- частково предметному (у значенні окремої методики навчання предмета);

- локальному (в сенсі технологічного ланцюжка окремого виду діяльності).

У контексті останнього рівня передбачається розроблення технологічних навчальних модулів із подальшим їх відтворенням у варіативних умовах. Це має бути окремий елемент дидактичної системи, забезпечений комплексом засобів і методів навчальної діяльності, спрямованої на досягнення чітко визначеної мети. Подібні явища в педагогіці відносять до категорії технологій навчання.

Технологія навчання передбачає відповідне наукове проєктування, у рамках якого освітні цілі задаються однозначно, забезпечується можливість для об'єктивних поетапних вимірювань і підсумкової оцінки досягнутих результатів. «Це технологія, що має включати відомості про методи й прийоми викладання, зміст, характеристику і послідовність навчальних дій та операцій учнів, способи педагогічного керування їхньою пізнавальною діяльністю» (В. Онищук). У зарубіжній шкільній освіті в цьому значенні використовується поняття технологічного методу або стратегії навчання.

На підставі означення феномену технології навчання виділимо такі його характерні властивості: передбачає специфічну цілеспрямовану діяльність учителя й учнів; спирається на педагогічні закони і закономірності; володіє ознаками дидактичної системи (забезпеченість методами, прийомами, засобами, умовами); відтворюваність і продуктивність.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ВИДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ У ПРОЦЕСІ ЧИТАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

*В. О. Мартиненко, кандидат пед. наук,
старший науковий співробітник*

Сучасний погляд на читання як особливий вид мовленнєво-мисленнєвої діяльності актуалізує формування у школярів навчальних дій, пов'язаних з прогностичними операціями, що розвивають здатність дитини до різних імовірних та обґрунтованих передбачень під час сприймання усного чи писемного мовлення, здатність швидко приймати адекватні смислові рішення, сприяють поглибленому й усвідомленому розумінню змісту текстів.

Зважаючи на важливість і перспективність зазначеної проблеми, питання розвитку у школярів прогностичних умінь у процесі читацької діяльності знайшли відображення у чинному Державному стандарті початкової освіти та більш ґрунтовне, порівняно з попередніми навчальними програмами, висвітлення у Типових освітніх програмах для учнів 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти.